

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Evy Pechové a soudců Mgr. Aleny Krýlové a Mgr. Jaromíra Sklenáře v právní věci žalobkyně: **PhDr. H. P.**, bytem xxx, t.č. xxx, xxx, zast.: JUDr. Hanou Poláškovou Wincorovou, advokátkou, Olomouc, Erbenova 2, proti žalovanému: **Ministerstvo kultury ČR**, Maltézské nám. 1, Praha 1, o žalobě proti rozhodnutí ministra kultury ze dne 30. října 2006, č.j. 14202/2006,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí ministra kultury ze dne 30.10.2006, č.j. 14202/2006 se **z r u š u j e** a věc se žalovanému **v r a c í** k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. JUDr. Haně Poláškové Wincorové, advokátce ustanovené pro řízení o žalobě zástupkyní žalobkyně usnesením ze dne 29.11.2006, č.j. 5 Ca 353/2006-11, soud přiznává odměnu za zastupování žalobkyně **ve výši 4.800,- Kč**, která jí bude vyplacena po právní moci tohoto rozsudku z účtu Městského soudu v Praze.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou podanou k soudu se žalobkyně domáhá zrušení rozhodnutí označeného v záhlaví rozsudku, jímž ministr kultury rozhodl, že potvrzuje výši úhrady nákladů spojených s vyhledáváním informací, pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a odesláním informací žadateli, stanových ve výši 1.365,85 Kč Ministerstvem kultury dopisem č.j. 12768/2006 ze dne 10.10.2006 ve smyslu § 17 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb.

Žalobkyně v žalobě uvedla, že napadené rozhodnutí je nezákonné pro rozpor s ust. čl. 17 odst. 1 a čl. 4 bodu 1,3 a 4 Listiny základních práv a svobod. Uvedla, že ustanovení § 17 zákona o informacích dává povinným subjektům fakultativní možnost požadovat za poskytování informací úhradu, v praxi se však stává, že toto ustanovení je zneužíváno ke

skrytému odepření informací. Upravil-li žalovaný jako povinný subjekt hrazení nákladů svým vnitřním přepisem nazvaným „Sazby za poskytování informací“, stalo se původní fakultativní právo obligatorně stanoveným závazným postupem, který jsou osoby jednající jménem žalovaného povinny dodržovat (jsou jím vázány). Vnitřní předpis povinného subjektu se tak stal závazným „prováděcím“ předpisem k § 17 zákona o informacích.

Žalobkyně dále uvedla, že žalovaný v minulosti poskytoval žalobkyni informace vždy bezplatně, a úhradu podle „Sazebníku“ nepožadoval; proto žalobkyně, jak uvedla, dovodila, že „Sazebník“ neplatí a zůstal na webových stránkách uveřejněn omylem. Žalobkyně zmínila v žalobě obsah Sazebníku a namítla, že sazby uvedené ve „výpočtu nákladů“ jsou nepřezkoumatelné a žalovaný účtoval více, než kolik činí náklady jím vynaložené. Konstatovala, že ustanovení § 17 zákona o informacích představuje jednu z mezí ústavně zaručeného práva na informace, neboť zpoplatněním poskytování informací se omezuje okruh osob, které jsou schopny za poskytnutí zaplatit. Zákon o informacích ani správní řád neřeší situaci, kdy žadatel z důvodů sociálních nemá možnost požadovanou úhradu zaplatit (analogicky sociálním aspektům zohledněním v soudním řízení, např. možnost žádat o osvobození od soudních poplatků, o ustanovení obhájce ex offio, ap.), nastává proto kolize, kdy ústavní právo zůstává skupině nemajetných žadatelů upřeno. Omezení ústavně zaručeného práva však musí ve smyslu č. 4 bodu 3 Listiny platit pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky. Žalobkyně má za to, že povinný subjekt musí Sazebník jako prováděcí předpis k § 17 zákona o informacích uplatňovat stejně ve všech případech, což prokazatelně nedělal. Uvedený „Sazebník“ je tak dle mínění žalobkyně nástrojem diskriminace a zneužívání zákona (v rozporu s čl. 4 bodu 4 Listiny je zpoplatnění zneužito k jiným účelům, než pro které bylo stanoveno).

Žalobkyně žádala, aby soud rozhodnutí ze dne 30.10.2006, č.j. 1402/2006 zrušil a uložil žalovanému povinnost nahradit žalobkyni náklady řízení. Dále dovozovala, že poskytování informací spadá do předmětu činnosti povinných osob, je jako takové plně zahrnuto do nákladů činnosti povinného subjektu jako ekonomického subjektu a pro refundaci takto vynaložených nákladů není důvod. Mimo zákon postavené a zneužívané zpoplatňování vede k nemožnosti realizace práva na informace dle § 17 listiny. Žalobkyně proto podává podnět k podání návrhu na zrušení ust. § 17 zákona o informacích.

Podáním ze dne 15.1.2007 soudu došlým dne 17.1.2007 žalobkyně žalobu doplnila. Uvedla, že o informace žádala podáním ze dne 24.6.2006, které k výzvě žalovaného dne 9.10.2006 upřesnila. Přípisem ze dne 10.10.2006 č.j. 12768/2006 žalovaný vyzval k uhrazení nákladů spojených s vyhledáním informací, pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním dle sazebníku obsaženého v Příkazu ministra kultury č. 9/2001, č.j. 3409/2001 ze dne 14.3.2001 v celkové výši 1.365,85 Kč, sestávající z částky 1.320,- Kč za vyhledávání a zpracování informace (6 hod á 220,- Kč) provozních a materiálních nákladů ve výši 7,80 Kč (6 jednostranných výtisků formátu A4 á 1,30 Kč), a nákladů na odeslání informace ve výši 38,05 Kč (1 ks doručanky Ministerstva kultury á 0,85 Kč a 1 ks obálky formátu B4 á 2,20 Kč, poštovné a ostatní náklady-dopis s doručenkou ve výši 35,- Kč). Napadeným rozhodnutím ministra kultury bylo vyčíslení nákladů řízení potvrzeno, v jeho odůvodnění je mimo jiné uvedeno, že požadovaná výše úhrady je v souladu s ust. § 17 zákona o informacích a že požadovat tuto náhradu je právem, nikoli povinností povinného subjektu, skutečnost, že náhrada nebyla dříve požadována, tedy není překážkou pro její požadování do budoucna.

Závěr ministra kultury o souladu účtované částky ve výši 1.365, 85 Kč s ustanovením § 17 zákona o informacích považuje žalobkyně za chybný. Zároveň má za to, že Sazebník žalovaného je v rozporu s § 17 uvedeného zákona ve znění účinném od 23.3.2006 (po novele zákonem č. 61/2006 Sb.).

Sazebník žalovaného ani požadovaná náhrada dle žalobkyně neodpovídají vymezení podle § 17 odst. 1 zákona o informacích, podle kterého povinný subjekt může požadovat pouze úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopií, opatřením technických dat a odesláním informací žadateli; úhradu za vyhledání informací lze žádat pouze v případě, že se jedná o mimořádně rozsáhlé vyhledávání. Vyčíslení nákladů a jeho potvrzení napadeným rozhodnutím je tak dle mínění žalobkyně v rozporu s § 17 odst. 1 zákona o informacích a je nezákonné.

Žalobkyně předně popírá, že by žalovaný byl oprávněn po žalobkyni požadovat úhradu za vyhledávání a zpracování informace v sazbě 6 hod á 220,- Kč. Žalobkyně namítla, že žalovaný nedoložil, že vyhledání a zpracování trvalo 6 hodin, k úhradě ostatně lze žádat jediné vyhledání informace, z dané specifikace při tom nevyplývá, kolik času zabralo vyhledání a kolik zpracování informace. I pokud by samotné vyhledání informace trvalo skutečně 6 hodin, ani pak by podle žalobkyně nešlo o vyhledání mimořádně rozsáhlé. Pokud ministr kultury odůvodňoval mimořádnou rozsáhlost vyhledání tím, že přípisem ze dne 26.9.2006 žalovaný žalobkyni vyzval k upřesnění bodu č. 1 žádosti a prodloužil lhůtu k poskytnutí informace o 10 dnů, pak žalobkyně poukazuje na to, že v přípise ze dne 10.10.2006, č.j. 12768/2006, jímž byly náklady vyčísleny, je uvedeno, že upřesnění bodu 1 žádosti žalovaný obdržel dne 9.10.2006 a dále, že odpověď na otázky žalobkyně je již zpracována. To nesevčí pro nutnost mimořádně rozsáhlého vyhledávání požadované informace a vyvrací potřebnost prodlužovat lhůtu k podání informace (informace byla žalovaným zpracována již v den, kdy mu počala běžet lhůta).

Dále žalobkyně namítla, že položka „vyhledávání a zpracování informace“ v Sazebníku žalovaného není vázána na případy mimořádně rozsáhlého vyhledávání, jak je zřejmé z účtování i za dobu kratší než ½ hodiny, a zahrnuje navíc i zpracování informace, což zákon nepřipouští.

Účtované provozní a materiální náklady (7,80 Kč za vtištění šesti stran formátu A4) jsou rovněž v rozporu s ustanovením § 17 zákona o informacích, které připouští pouze náklady spojené s pořízením kopií, nikoli s vtištěním odpovědi na dotaz. Stejná chyba se objevuje i v Sazebníku, kde provozní a materiální náklady obsahují nejen náklady na pořízení kopií, ale i sazbu za vtištění formátu A4.

Pokud jde o náklady na pořízení doručky a obálky formátu B4, jedná se dle žalobkyně pravděpodobně o náklady spojené s odesláním informace žadateli. Ministr kultury však v napadeném rozhodnutí nezkoumal, zda odpovídají nákladům skutečně vynaloženým. Stejný problém je i u nákladů na odeslání dopisu s doručenkou, které se dle Sazebníku měly řídit platným ceníkem poštovních služeb,; žalobkyně tvrdí, že jí účtovaná částka 35,- Kč neodpovídá cenám účtovaným Českou poštou (dopis obsahující 6 stran A4 s obálkou B4 by pravděpodobně vážil do 50g, max. do 200g, tj. jeho odeslání s doručenkou by stálo 27, případně 30,- Kč).

Žalobkyně uzavřela, že tedy úhrada, která jí byla účtována přípisem ze dne 10.10.2006, č.j. 12768/2006 žalovaným a potvrzena žalobou napadeným rozhodnutím ministra kultury, byla účtována v rozporu s § 17 odst. 1 zákona o informacích. Napadené rozhodnutí je tedy nezákonné.

Spolu s doplněním žaloby soudu předložila údaje ceníku České pošty.

K žalobě se vyjádřil žalovaný. Poukázal na publikaci Korbel F. a kol. Právo na informace, Linde Praha a.s., 2004, str. 136, která doporučuje povinných subjektům informace poskytovat bezplatně a zpoplatnění stanovit pouze jako ochrannou výjimku pro případy, v nichž bude zpoplatnění ekonomicky důvodná a věcně ospravedlnitelné (mimořádně rozsáhlá, komerční, opakovaná či zjevně obstrukční žádost). Žalovaný uvedl, že podaná žádost byla zjevně obstrukční, opakovaná a svým obsahem mimořádně rozsáhlá, přesto však bylo v tomto případě zpoplatnění ekonomicky důvodné. Odmítl, že by šlo o žalobkyni namítané „skryté odepření informace“ a poukázal na to, že žalobkyně byla vyzvána k úhradě až po shromáždění a zkompletování všech žádaných údajů. Jednalo se o pokrytí skutečně vynaložených nákladů spojených s mimořádně rozsáhlým vyhledáváním informací ve smyslu druhé věty ustanovení § 17 odst. 1 zákona o informacích. Dále žalovaný uvedl, že pravidla pro poskytování informací byla stanovena Příkazem ministra kultury č. 9/2001 Sb., v souladu s usnesením vlády ČR č. 875 ze dne 6.9.2000 o Metodickém pokynu ke sjednocení postupu orgánů veřejné správy při zajištění práva fyzických a právnických osob na poskytnutí informací (Informační řád). Tento interní normativní akt provádí citovaný zákon a metodický pokyn a na postup podle těchto předpisů odkazuje (viz. čl. 1). Při úvaze, zda požadovat úhradu se žalovaný řídil ustanovením § 17 zákona a čl. 16 metodického pokynu. Oba tyto předpisy stanoví, že povinné subjekty jsou oprávněny úhradu požadovat. Je pravdou, že v minulosti byly žalobkyni informace poskytovány bezplatně, a to z toho důvodu, že náklady s tím spojené byly nízké. Tato okolnost byla žalobkyni sdělena. Pokud žalobkyně v žalobě dovozuje, že se domnívala, že Sazebník na webových stránkách zůstal omylem, pak jde o její nesprávný závěr; žalovaný opětovně poukázal na to, že pokud v minulosti žalobkyni poskytl informace bezplatně, sdělil jí zároveň, že v tomto konkrétním případě úhradu nevyžaduje.

Dále žalovaný uvedl, že výpočet nákladů provedl striktně podle Sazebníku, který je přílohou Příkazu ministra kultury č. 9/2001 Sb., a podle Metodického pokynu ke sjednocení postupu orgánů veřejné správy při zajištění práva fyzických a právnických osob na poskytnutí informací (Informační řád). Výpočet byl přehledně uveden v tabulce, která je přílohou dopisu ze dne 10.10.2006, č.j. 12768/2006, jímž bylo žalobkyni sděleno, že žalovaný již zpracoval odpověď na její žádost o informaci a jímž byla žalobkyně vyzvána k uhrazení nákladů spojených s vyhledáním informace. Žalovaný k doložení rozsahu žádaných informací uvedl, že žalobkyně žádala o sdělení, kolik rozhodnutí o odvolání proti rozhodnutí orgánů státní památkové péče vydaných dle zákona č. 20/1987 Sb., vydalo MK ČR v roce 2006 a kterých památek se týkalo (s rozdělením podle příslušných krajů), kolik podnětů k přezkoumání mimo odvolací řízení rozhodnutí orgánů státní památkové péče podle zákona č. 20/1987 Sb., evidovalo MK v roce 2004, 2005 a 2006 a kterých památek se týkala, v kolika případech dle bodu 2 byl iniciátorem podnětu NPÚ a v kolika případech zahájilo MK ČR na základě těchto podnětů přezkumné řízení, v kolika případech dle bodu 3 zahájilo MK ČR na základě podnětů NPÚ přezkumné řízení. Žalovaný uvedl, že je zřejmé, že žalobkyně žádala rozsáhlou a strukturovanou informaci týkající se rozhodovací činnosti žalovaného za poslední tři roky, k čemuž bylo nezbytné provést rozsáhlou vyhledávací činnost v evidenci spisů týkající se 117 správních spisů, které bylo nutno zpracovat dle požadavků žalobkyně. To si vyžádalo 6 hodin z pracovní doby jednoho referenta žalovaného. K tvrzení žalobkyně,

že o mimořádně rozsáhlé vyhledávání nešlo, neboť 9.10.2006 zaslala upřesnění žádosti a již 10.10.2006 byla vyzvána k úhradě žalovaný vysvětlil, že žalobkyně byla vyzvána k upřesnění pouze bodu 1 žádosti, ostatní požadované informace (označené pod body 2, 3, 4 a 5 žádosti) byly vyhledávány a zpracovány postupně již od přijetí žádosti dne 25.9.2006. Po obdržení upřesnění žádosti byla informace pouze doplněna. Vyhledání a zpracování informace tedy probíhalo v době od 25.9. do 10.10. 2006. Žalovaný uvedl, že provozní a materiálové náklady a náklady na pořízení doručky a obálky byly stanoveny v souladu s Příkazem ministra kultury č. 9/2001.

Žalovaný má za to, že vyčíslení nákladů za poskytnutou informaci bylo pro provedeno řádně a v intencích platné právní úpravy a žalobkyně v žalobě nevznesla žádné námítky, které by mohly být důvodem zrušení napadeného rozhodnutí. Navrhl proto zamítnutí žaloby jako nedůvodné.

Městský soud v Praze předně řešil otázku, zda jsou splněny podmínky pro to, aby žaloba mohla být věcně projednána. Soud vycházel z těchto skutečností:

Hrazení nákladů vzniklých v souvislosti s poskytováním informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (dále zákon) upravuje ustanovení § 17 tohoto zákona. Ve znění platném do 22.3.2006 uvedené ustanovení stanovilo, že povinné subjekty jsou v souvislosti s poskytováním informací oprávněny žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s vyhledáváním informací, pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli (odst. 1); žadateli musí být na jeho žádost potvrzena předpokládaná výše úhrady nákladů (odst. 2); povinný subjekt může podmínit vydání informací zaplacením úhrady nebo zálohy (odst. 3); úhrada je příjmem povinného subjektu (odst. 4).

S účinností od 23.3.2006 (po novele provedené zákonem č. 61/2006 Sb.) ustanovení § 17 zákona stanoví, že povinné subjekty jsou v souvislosti s poskytováním informací oprávněny žádat úhradu ve výši, která nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli. Povinný subjekt může vyžádat i úhradu za mimořádně rozsáhlé vyhledání informací (odst. 1). V případě, že bude povinný subjekt za poskytnutí informace požadovat úhradu, písemně oznámí tuto skutečnost spolu s výší úhrady žadateli před poskytnutím informace. Z oznámení musí být zřejmé, na základě jakých skutečností a jakým způsobem byla výše úhrady povinným subjektem vyčíslena (odst. 3). Nesplní-li povinný subjekt vůči žadateli oznamovací povinnost podle odstavce 3, ztrácí nárok na úhradu nákladů (odst. 4). Poskytnutí informace podle odstavce 3 je podmíněno zaplacením požadované úhrady. Pokud žadatel do 60 dnů ode dne oznámení výše požadované úhrady úhradu nezaplatí, povinný subjekt žádost odloží. Po dobu vyřizování stížnosti proti výši požadované úhrady lhůta podle věty druhé neběží (odst. 5). Úhrada je příjmem povinného subjektu (odst. 6).

Novelou provedenou zákonem č. 61/2006 Sb., bylo do zákona o informacích dále vloženo nové ustanovení § 16a nazvané Stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace. Podle § 16a odst. 1 písm. d) zákona může stížnost na postup při vyřizování žádosti o informace podat žadatel, který nesouhlasí s výší úhrady sdělené podle § 17 odst. 3 nebo s výší odměny podle § 14a odst. 2, požadovanými v souvislosti s poskytováním informací. Způsob, jímž nadřízený orgán rozhodne o stížnosti podané podle odst. 1 písm. d), stanoví odstavec 7 písm. a), b) a c) zákona, podle nichž nadřízený orgán přezkoumá postup povinného subjektu a rozhodne tak, že výši úhrady nebo odměny potvrdí

(písm. a/), nebo za stanovených podmínek sníží či povinnému subjektu přikáže zjednat nápravu (písm. b/ a c/). Podle § 16a odst. 8 nadřazený orgán o stížnosti rozhodne do 15 dnů ode dne, kdy mu byla předložena. Podle § 16a odst. 9 zákona se rozhodnutí podle odstavců 6 a 7 oznamuje žadateli a povinnému subjektu. Proti rozhodnutí vydanému podle odstavců 6 a 7 se nelze odvolat (s dále stanovenou výjimkou týkající se rozhodnutí podle odst. 6 písm. c/).

Městský soud v Praze se seznámil s rozsudkem Nejvyššího správního soudu č.j. 6 As 12/2006-64 ze dne 13.12.2007. Uvedeným rozsudkem Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost proti rozsudku Krajského soudu v Praze, kterým krajský soud zrušil rozhodnutí o odvolání proti rozhodnutí povinného subjektu o úhradě nákladů spojených s poskytováním informací. Dle odůvodnění rozsudku NSS šlo o věc, kdy povinný subjekt (dne 24.6.2005) poskytl žadatelům informaci a zároveň žádal úhradu s tím spojených nákladů. Odvolání, které bylo podáno proti úhradě nákladů, bylo zamítnuto (rozhodnutím ze dne 19.8.2005), proti rozhodnutí o zamítnutí odvolání byla podána žaloba ke krajskému soudu, který rozsudkem ze dne 13.12.2005 rozhodnutí o odvolání pro vady způsobující jeho nicotnost zrušil a věc vrátil žalovanému k vyřízení podání („odvolání“) žadatelů, nikoli však formou správního rozhodnutí. Nejvyšší správní soud uvedl, že ve věci předně jde o posouzení otázky, zda požadavek úhrady v souvislosti s poskytnutím informací podle zákona č. 106/1999 Sb., je autoritativním rozhodnutím správního orgánu či soukromoprávním nárokem obligační povahy. Ztotožnil se s posouzením Krajského soudu, že jde o občanskoprávní vztah obligační povahy. K tomu uvedl, že ustanovení § 17 odst. 1 zákona vylučuje formu správního rozhodnutí, když je přiznáno „oprávnění žádat úhradu“. Dovedl, že úhrada nákladů za poskytnutí informací není autoritativním rozhodnutím úřadu v oblasti veřejné správy, nýbrž představuje soukromoprávní nárok obligační povahy, v němž na jedné straně stojí právo povinného subjektu účtovat žadateli za poskytnutí informace a na straně druhé povinnost žadatele vyúčtovanou cenu zaplatit. Pokud by žadatel požadavku povinného subjektu nevyhověl, rozhodoval by o něm soud na návrh povinného subjektu v občanskoprávním řízení, kde teprve by žadatel o informaci mohl uplatnit své námitky proti výši požadované úhrady. Nejvyšší správní soud dále uvedl, že nesouhlas žadatele s výší požadované úhrady tak v projednávané věci neměl být vyřízen formou správního rozhodnutí.

Městský soud v Praze zvažoval, do jaké míry lze uvedené závěry Nejvyššího správního soudu vztáhnout i na věc projednávanou městským soudem. Dospěl však k závěru, že věc projednávaná městským soudem je odlišná skutkově i právně. Ve věci řešené Nejvyšším správním soudem povinný subjekt informace poskytl a zároveň s jejich poskytnutím žádal - žadateli vyúčtoval - vynaložené náklady. V té době platný zákon neumožňoval vydání správního rozhodnutí, jímž by v případě nesouhlasu žadatele s výší úhrady bylo po přezkoumání postupu povinného subjektu a zohlednění námitek žadatele autoritativně rozhodnuto, zda úhrada byla povinným subjektem vypočtena ve správné výši.

Nyní platné znění zákona sice nadále stanoví oprávnění povinných subjektů požadovat úhradu formou sdělení - oznámení povinného subjektu žadateli, avšak ustanovení § 16a zakotvuje institut stížnosti, kterou lze podat proti sdělené výši úhrady. O této stížnosti rozhoduje orgán nadřazený povinnému subjektu, jemuž zákon ukládá přezkoumat postup povinného subjektu a ve věci výše úhrady rozhodnout způsobem, který zákon stanoví.

Městský soud v Praze tak dospěl k závěru, že rozhodnutí o stížnosti vydané podle § 16a odst. 7 zákona, tedy i žalobou napadené rozhodnutí, je rozhodnutím správního orgánu ve smyslu § 65 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s.ř.s.), které podléhá přezkumu správního soudu.

Z podnětu podané žaloby proto soud přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobních bodů a vycházel při tom ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu, jak soudu ukládá ust. § 75 odst. 1,2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (s.ř.s.). Soud vycházel z obsahu správního spisu, který byl soudu předložen žalovaným.

Do správního spisu je založena žádost žalobkyně o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., odeslaná žalovanému dne 25.9.2006 a její upřesnění odeslané dne 9.10.2006; žádost byla upřesněna na základě výzvy žalovaného ze dne 26.9.2006, přičemž šlo pouze o formulační nedostatek (formulace „kolik odvolání proti rozhodnutí orgánů státní památkové péče ...“ byla upřesněna na „kolik rozhodnutí o odvolání ...“).

V přípisě ze dne 10.10.2006 č.j. 12768/2006 žalovaný uvedl, že vzhledem k tomu, že pro poskytnutí informace je třeba vyhledání a sběru objemného množství oddělených a odlišných informací, prodlužuje se lhůta pro poskytnutí informací o 10 dnů. Dále sdělil, že upřesnění žádosti obdržel dne 9.10.2006, odpověď na otázky 1-5 již zpracoval a žalobkyni vyzývá podle § 17 odst. 1 zákona o informacích k uhrazení nákladů spojených s vyhledáváním informací, pořízením kopií, opatřením technických dat a s odesláním informací žadateli, a to ve výši 1.365,85 Kč. Přípis konstatuje, že výše úhrady byla vypočtena ve smyslu Příkazu ministra kultury č. 9/2001, č.j. 3409/2001 ze dne 14.3.2001. Výpočet je rozepsán v připojené tabulce. Jde o 1) vyhledávání a zpracování – základní sazba 220,- Kč – počet hodin 6 – částka 1.320,- Kč; 2) provozní a materiální náklady – základní sazba 1,30 Kč (jednostranný výtisk formátu A4) -počet – 6- částka 7,80 Kč; 3) doručenka Ministerstva kultury- základní sazba 0,85 Kč/ks- počet – 1 – částka 0,85 Kč; obálka formátu B4- základní sazba 2,20 Kč- počet 1 – částka 2,20 Kč; poštovné a ostatní náklady (dopis doručenkou) – základní sazba 35 Kč - počet 1 – částka 35,- Kč.

Žalobkyně podala stížnost podle § 16a odst. 1 písm. d) zákona č. 106/1999 Sb., a zároveň podala návrh na zrušení vnitřního předpisu MK ČR „Sazby za poskytování informací“ pro rozpor se zákonem. Namítla šikanózní výkon práva, poukázala na svou sociální situaci, kdy již více jak dva roky je nezaměstnaná a její výdaje jsou vyšší než její sociální příjmy; uvedla, že ministerstvu je situace známa ze soudních sporů, které proti němu vede, ve kterých je osvobožována od soudních poplatků. K závěru o šikanózním výkonu práva ji vede i to, že v dřívější době jí MK poskytovalo informace bezplatně. Sazebník je dle jejího mínění vydán v rozporu s právními předpisy, zejména pokud jde o náhradu mzdových nákladů ve výši 220,- Kč za hodinu vyhledávání a zpracování informace (a jedná-li se o poskytnutí informace v čase kratším než ½ hodiny ve výši 110,- Kč). K poskytování informace jsou totiž pracovníci povinné osoby povinni v rámci výkonu své práce, za kterou pobírají plat, je-li od žadatelů žádána úhrada, jde o refundaci mzdových nákladů, kterou právní předpisy neumožňují, resp. přímo zakazují; příslušná část Směrnice proto musí být zrušena.

Rozhodnutím ze dne 30.10.2006, č.j. 14202/2006 ministr kultury podle § 16a odst. 7 písm. a) zákona č. 106/1999 Sb., rozhodl tak, že napadená výše úhrady se potvrzuje. Popsal dosavadní průběh řízení a dále uvedl, že zjistil, že Ministerstvo kultury postupovalo

v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb., a Sazebníkem úhrad za poskytování informací podle § 17 odst. 1 zákona o informacích řádně zveřejněným dle § 5 odst. 1 písm. f) uvedeného zákona, který je přílohou č. 2 Příkazu ministra kultury č. 9/2001, č.j. 3409/2001 ze dne 14.3.2001. Ve věci stížnosti tedy nelze postupovat jinak, než stanovenou výši úhrady potvrdit podle § 16a odst. 7 zákona o informacích. K vybírání úhrady za vyhledávání a zpracování informace je povinný subjekt oprávněn nikoli povinen na základě věty druhé § 17 odst. 1 zákona o informacích. Ustanovení § 17 odst. 6 uvedeného zákona stanoví, že úhrada je příjmem povinného subjektu. Dopisem ze dne 26.9.2006 ministerstvo sdělilo žadatelce, že pro poskytnutí požadované informace je třeba vyhledání a sběr objemného množství odděleních a odlišných informací, proto prodloužilo lhůtu pro poskytnutí informace o 10 dnů. Ministr kultury odmítl námitku, že je nepřípustné a nezákonné aplikovat část Sazebníku v ustanovení týkajícím se úhrady ve výši 220,- Kč za každou započatou hodinu výkonu při vyhledávání a zpracování informace (a jedná-li se o poskytnutí informace kratší než ½ hodiny 110 Kč). Jako nedůvodný odmítl návrh na zrušení předmětné části sazebníku a rovněž odmítl námitku, že pokud je Sazebník závazný, postupovali pracovníci ministerstva v minulosti v rozporu s ním, pokud úhradu nákladů nežádali; k tomu poukázal na to, že povinné subjekty jsou podle § 17 zákona o informacích oprávněny, nikoli povinny, náhradu žádat. K namítané sociální situaci žalobkyně uvedl, že v řízení podle zákona č. 106/1999 Sb., nelze aplikovat ustanovení § 138 občanského soudního řádu vztahující se na osvobození od soudních poplatků, které jsou obligatorní paušalizovanou úhradou spojenou s podáním žaloby. V dané věci však jde o oprávnění nikoli povinnost povinného subjektu žádat úhradu nákladů, jde o pokrytí skutečně vynaložených nákladů, které povinnému subjektu vznikly, navíc o úhradu nákladů spojených s vyhledáváním informací lze žádat pouze v případě mimořádně rozsáhlého vyhledávání. Právě k takové situaci došlo, úhrada nákladů tak byla požadována oprávněně. Zákon o informacích nezakládá oprávnění povinného subjektu prověřovat sociální a majetkové poměry žadatele. Skutečnost, že ministerstvo v minulosti nevyužilo svého oprávnění uplatňovat náhradu nákladů, nezpůsobuje překážku v jejich uplatnění do budoucna.

Do správního spisu je založen Příkaz ministra kultury č. 9/201, kterým se stanoví pravidla při poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., a podle Metodického pokynu ke sjednocení postupu orgánů veřejné správy při zajištění práva fyzických a právnických osob na poskytnutí informací. Dle Čl. IV. tohoto Příkazu jsou náklady vzniklé v souvislosti s poskytováním informací hrazeny podle sazebníku, který je přílohou č. 2. Rovněž Sazebník úhrad za poskytování informací podle § 17 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, je založen do správního spisu, a obsahuje sazby: a) za každou započatou hodinu výkonu při vyhledávání a zpracování vyžádané informace 220,- Kč (jedná-li se o poskytnutí informace v čase kratším než ½ hodiny snižuje se úhrada o 50%); b) provozní a materiální náklady na výtisky (kopie) rozčleněné podle formátu A4 a A3 a podle toho, zda jde o výtisk jednostranný či oboustranný, v případě jednostranného výtisku formátu A4 jde o částku 1,30 Kč/ks, na obálky úřední, v případě doručky Ministerstva kultury jde o částku 0,85 Kč/ks, na technické nosiče a na poštovné a ostatní náklady spojené s odesláním vyžádané informace, ohledně kterých Sazebník stanoví, že se řídí platným ceníkem poštovních služeb.

Rovněž Metodický pokyn ke sjednocení postupu orgánů veřejné správy při zajištění práva fyzických a právnických osob na poskytování informací (schválený usnesením vlády ze dne 6.9.2000 č. 875) je založen do správního spisu. Jeho Čl. 16 mimo jiné stanoví, že výše úhrady nesmí přesáhnout věcné náklady povinného subjektu.

Soud při řešení žalobních námitek vycházel z těchto skutečností:

Ustanovení § 17 zákona zakládá oprávnění (nikoli povinnost) povinných subjektů žádat úhradu nákladů vynaložených v souvislosti s poskytováním informací. Ponechává na úvaze povinného subjektu, zda úhradu bude či nebude žádat, přičemž žádná kritéria takové úvahy nestanoví. Žalobkyně s poukazem na čl. 4 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (podle kterého zákonná omezení základních práv a svobod musí platit stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky) namítá, že zpoplatnění poskytování informací podle § 17 zákona o informacích je omezením ústavně zaručeného práva na informace, které proto musí platit stejně pro všechny případy splňující stanovené podmínky. Povinný subjekt proto dle mínění žalobkyně musí účtování náhrady ve všech případech uplatňovat shodně, což však nečiní. Soud uvádí, že omezením práva na informace ve smyslu čl. 4 odst. 3 Listiny je výčet případů, kdy informaci poskytnout nelze či v nichž povinný subjekt může poskytnutí informací omezit, provedený například v ustanoveních §§ 8, 9, 10, 11 zákona o informacích; tato zákonná omezení musí platit a nepochybně platí stejně pro všechny případy, které splňují stanovené podmínky.

Požadavek povinného subjektu na úhradu jím vynaložených nákladů za zákonné omezení práva na informace považovat nelze. Přijatá úhrada je příjmem povinného subjektu, jemuž zákon dává možnost úvahy, zda bude či nebude refundaci jím vynaložených nákladů žádat. Kritériem takové úvahy, byť zákonem nestanoveným, může být např. skutečnost, že vyřízení žádosti o informace je spojeno s potřebou mimořádně rozsáhlého vyhledávání, případně jde o opakované podávání takových žádostí, kdy povinný subjekt usoudí, že pro něj není přijatelné (nadále již není přijatelné) nést úhradu nákladů ze svého. Za takové situace postup povinného subjektu, který v konkrétním případě žádá úhradu nákladů ač v minulosti informace poskytoval bezplatně, nelze shledat v rozporu se zákonem. Podle názoru soudu právě o takový případ se v dané věci jedná. Nepřípustné by nepochybně bylo jakékoli zneužití zpoplatnění, například k diskriminaci určité konkrétní osoby. Skutečnosti uváděné žalobkyní však nikterak nesvědčí o takovém přístupu žalovaného v souzené věci. Není důvodné tvrzení žalobkyně, že Sazebník jako prováděcí předpis k § 17 zákona o informacích se stal nástrojem diskriminace a zneužívání zákona, kdy podle žalobkyně v rozporu s čl. 4 bodem 4 Listiny je zpoplatnění poskytování informace zneužito k jiným účelům, než pro které bylo stanoveno.

Soud neshledal, že by ustanovení § 17 zákona č. 106/1999 Sb., bylo v rozporu s Ústavou či Listinou základních práv a svobod, jak žalobkyně tvrdí, podnět žalobkyně k podání návrhu na zrušení uvedeného ustanovení není důvodný.

Povinný subjekt může požadovat úhradu jen těch nákladů, které jsou taxativně vyjmenovány v ustanovení § 17 odst. 1 zákona, tedy úhradu nákladů spojených s pořízením kopií, opatřením technických nosičů dat a s odesláním informací žadateli; dále rovněž úhradu za vyhledávání informací za splnění podmínky, že jde o vyhledávání mimořádně rozsáhlé. Z dikce uvedeného ustanovení je zřejmé, že úhrada nesmí přesáhnout výši nákladů skutečně vynaložených.

Soud je toho názoru, že nelze žádat úhradu jiných než zákonem vypočtených nákladů, byť by případně i byly – nutně musely být, povinným subjektem v souvislosti s poskytnutím informací vynaloženy. Ustanovení § 17 odst. 1 zákona je třeba vyložit ve smyslu čl. 4 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, podle kterého povinnosti mohou být ukládány toliko na základě zákona a v jeho mezích a jen při zachování základních práv a svobod. Soud má za

to, že extenzivní výklad ustanovení zákona, na základě kterého je ukládána povinnost, připustit nelze. Je třeba konstatovat, že prováděcí předpisy či vnitřní předpisy povinného subjektu vydané na základě ustanovení § 17 zákona č. 109/1999 Sb., musí respektovat meze tohoto zákonného ustanovení, v případě rozporu platí ustanovení zákona.

Soud se ztotožnil se závěrem správního orgánu, že vyřízení žádosti žalobkyně si vyžadovalo mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací. Z obsahu správního spisu vyplývá, že žalobkyně podanou žádostí požadovala poskytnutí rozsáhlé a strukturované informace; za mimořádně rozsáhlé vyhledávání byl povinný subjekt podle § 17 odst. 1 zákona oprávněn žádat úhradu. Pro závěr o potřebě mimořádně rozsáhlého vyhledávání je rozhodný obsah podané žádosti. Za situace, kdy žádost byla podána již 25.9.2006 a její upřesnění žádáno pouze ve vztahu k drobnému formulačnímu nedostatku, měl povinný subjekt přes potřebu mimořádně rozsáhlého vyhledávání informací dostatečný časový prostor na to, aby již dne 10.10.2006 mohl mít informace vyhledány. V tomto směru uplatněné žalobní námitky tedy nejsou důvodné.

Žalobkyně v žalobě namítla, že žalovaný si účtoval víc, než náklady jím vynaložené, v doplnění žaloby pak tento žalobní bod konkretizovala mimo jiné tvrzením, že zákon nepřipouští žádat úhradu rovněž za *zpracování* informace. Žalovaný ve vyjádření k žalobě k tomuto žalobnímu bodu toliko uvedl, že výpočet byl proveden striktně podle Sazebníku úhrad, který je přílohou Příkazu ministra kultury č. 9/2001 a podle Metodického pokynu ke sjednocení postupu orgánů veřejné správy při zajištění práva fyzických a právnických osob na poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb.

Dopisem ze dne 10.10.2006, č.j. 12768/2006 žalovaný účtoval náklady za *vyhledávání a zpracování* informace ve výši 1.320,- Kč, a to za 6 hodin se sazbou 220,- Kč/1 hod. Napadeným rozhodnutím ani vyjádřením žalovaného k žalobě nebylo objasněno, které konkrétní činnosti povinného subjektu spadají pod takto vyúčtované zpracování informace, (není tedy prostor pro úvahu, zda nešlo jen o nepřesné označení vyúčtovaných činností).

Protože ustanovení § 17 odst. 1 zákona o informacích, umožňuje žádat úhradu za vyhledání informace, nelze dle mínění soudu v souladu s tímto ustanovením žádat úhradu i jiných činností, konaných až po té, co informace již byla vyhledána. Odlišný je totiž nejen obsah obou pojmů („vyhledání - zpracování“) ale především i výsledek činností, které lze pod ten který pojem podřadit. Za vyhledání informace proto nelze považovat následné zpracování informace již vyhledané, byť by šlo o úkon nezbytný k tomu, aby vyhledaná informace vůbec mohla být žadateli poskytnuta. Je věcí zákona, aby konkrétně upravil, které úhrady lze žádat. Extenzivní výklad zákona v případě zákonného ustanovení, na základě kterého je ukládána povinnost, není dle mínění soudu na místě (čl. 4 odst. 1 Listiny). Soud proto dospěl k závěru, že je důvodná žalobní námitka, že pokud žalobkyni byly účtovány náklady za zpracování informace, stalo se tak v rozporu se zákonem, který možnost takové úhrady nezakládá. Uvedené bylo důvodem pro zrušení napadeného rozhodnutí.

Sazebník úhrad, který je přílohou Příkazu ministra kultury č. 9/2001, stanoví sazbu 220,-Kč za každou započatou hodinu výkonu při *vyhledávání a zpracování* informace, jedná-li se o poskytnutí informace v čase kratším než ½ hodiny, snižuje se náhrada o 50% . V části týkající se sazby za zpracování informace je dle mínění soudu z důvodů rozvedených shora Sazebník v rozporu s ust. § 17 odst. 1 zákona. Soud žalobkyni přisvědčil rovněž v tom, že položka 1 písm. a) Sazebníku nekoresponduje s ustanovením § 17 odst. 1 zákona ve znění platném od 23.3.2006, a to v části stanovící, že úhrada se snižuje o 50% jedná-li se o

poskytnutí informace v čase kratším než ½ hodiny. Zákon v nyní platném znění umožňuje žádat úhradu pouze za mimořádně rozsáhlé vyhledávání informací, mimořádně rozsáhlé vyhledávání však zřejmě nelze realizovat v čase kratším ½ hodiny. Uvedené však nemá význam pro rozhodnutí soudu v dané věci.

Pokud jde o zbylé žalobní námitky, soud nemá za to, že by účtování úhrady za *vytištění* šesti stran formátu A4 bylo v rozporu s ust. § 17 odst. 1 zákona, které umožňuje žádat náhradu za *pořízení kopií*. Zde soud poukazuje na to, že výsledek obou činností – vytištění strany formátu A4 stejně jako pořízení kopie – je shodný; v obou případech je výsledkem listina obsahující text poskytnuté informace.

Žaloba dále namítá nepřezkoumatelnost výše, v níž náklady byly účtovány a vytýká napadenému rozhodnutí, že neřeší, zda účtované náklady odpovídají nákladům skutečně vynaloženým. Námitku nepřezkoumatelnosti lze posoudit jako důvodnou ve vztahu k nákladům účtovaným jako „poštovné a ostatní náklady (dopis s doručenkou)“. Ve smyslu § 17 odst. 1 zákona jde o náklady spojené s odesláním informace žadateli, jejichž výše se řídí platným ceníkem České pošty, jak ostatně stanoví i bod. 1 písm. b) „Sazebníku“ žalovaného. Žalobkyně tvrdí a ceníkem České pošty dokládá, že jí byla účtována částka vyšší. Žalovaný se v odůvodnění napadeného rozhodnutí a přes uvedenou žalobní námitku ani ve vyjádření k žalobě k této části úhrady nikterak nevyjádřil, nekonkretizoval ji a nedoložil správnost její výše; pro ověření správnosti výše této úhrady chybí údaje o hmotnosti zásilky. Ač žalobkyně tvrzený rozdíl je téměř bagatelní, přesto bude na žalovaném v dalším řízení ověřit a zdůvodnit výši této úhrady. V případě nákladů na pořízení výtisků/kopií, obálek a doručenek žalovaného je soud toho názoru, že lze vycházet z toho, že údaje dle „Sazebníku“ odpovídají nákladům skutečně vynaloženým. Pokud jde o úhradu za vyhledávání informací, rovněž nesmí přesáhnout skutečné náklady povinného subjektu, jak ostatně v souladu s dikcí ustanovení § 17 odst. 1 zákona o informacích stanoví i čl. 16 Metodického pokynu; z této skutečnosti je dle mínění soudu při výpočtu této části úhrady zapotřebí vycházet a případně doložit, že paušální částka 220,- Kč stanovená „Sazebníkem“ je odpovídající.

Soud z důvodů shora uvedených podle § 78 odst. 1, odst. 4 s.ř.s., napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení. V souladu s ust. § 51 odst. 1 s.ř.s., soud rozhodl bez nařízení ústního jednání.

O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s.ř.s., za situace, kdy plně úspěšné žalobkyni, která byla usnesením ze dne 29.11.2006, čj. 5 Ca 353/2006-11 osvobozena od soudního poplatku za žalobu, nevznikly žádné náklady řízení před soudem.

JUDr. Haně Poláškové Wincorové, advokátce ustanovené žalobkyni zástupkyní pro řízení o žalobě soud podle § 35 odst. 7 s.ř.s., přiznal odměnu za toto zastupování, a to za dva úkony právní služby po 2.100,- Kč – převzetí a příprava věci a sepsání doplnění žaloby, a dále za dva související paušální poplatky po 300,- Kč; podle §§ 7,9 odst. 3 písm. f) a 13 odst. 3 vyhl. č. 177/1996 Sb. Celková odměna ve výši 4.800,- Kč bude ustanovené zástupkyni vyplacena z účtu Městského soudu v Praze po právní moci tohoto rozsudku.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **lze** podat kasační stížnost za podmínek ust. § 102 a násl. s.ř.s., ve lhůtě do dvou týdnů po doručení rozsudku, prostřednictvím Městského soudu v Praze k Nejvyššímu správnímu soudu.

Podle § 105 odst. 2 s.ř.s. stěžovatel musí být zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 22. srpna 2008

JUDr. Eva P e c h o v á , v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
H.